

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 177/2021-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Martinom Babjakom, advokátom, Kováčska 40, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3 To 99/2017 z 22. novembra 2017 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tdo 54/2018 z 5. decembra 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. februára 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 To 99/2017 z 22. novembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) č. k. 3 Tdo 54/2018 z 5. decembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“; spolu s napadnutým uznesením krajského súdu ďalej spolu aj „napadnuté uznesenia“) zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 177/2021-23 z 5. mája 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Banskej

Bystrici č. k. 3 To 99/2017 z 22. novembra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tdo 54/2018 z 5. decembra 2018. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh, pripojeného spisu Okresného súdu Revúca (sp. zn. 2 T 117/2016, pozn.) a zo zberných spisov krajského súdu a najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ bol trestne stíhaný pre zločin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období. Rozsudkom Okresného súdu Revúca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 T 117/2016 zo 7. júna 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania uvedeného zločinu, za čo mu bol podľa 239 ods. 5 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 3 Trestného zákona pri zistení poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. j) Trestného zákona a pri nezistení žiadnej priťažujúcej okolnosti podľa § 37 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere troch rokov, ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, a súčasne mu bol uložený probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe, ktorá mu bola ustanovená podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona v trvaní troch rokov. Podľa § 51 ods. 4 písm. c) Trestného zákona mu bola zároveň uložená povinnosť spočívajúca v tom, aby počas skúšobnej doby podmiennečného odkladu výkonu trestu vyvinul maximálne úsilie na zaplatenie škody poškodenému – [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] (ďalej len „poškodený“), ktorá mu bola v zmysle § 287 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom v rozhodnom období uložená v sume 297 000 eur, pričom so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal poškodeného podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku na civilný proces. Okresný súd považoval za preukázané, že sťažovateľ ako dlžník konajúci v mene obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], a zároveň ako pristupujúci dlžník uzatvoril 31. decembra 2007 zmluvu špecifikovanú v rozsudku okresného súdu, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru v celkovej výške 1 327 756, 75 eur, ktorý sa sťažovateľ z titulu uvedeného postavenia zaviazal zaplatiť spolu s úrokom najneskôr do 15. februára 2008, čo však nesplnil ani čiastočne, a zároveň zmaril uspokojenie svojho veriteľa tým, že previedol svoje spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam označeným v rozsudku okresného súdu, čím napriek snahe o vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní veriteľ nebol uspokojený ani sčasti, čím mu spôsobil škodu vo výške nie menej ako 297 000 eur, t. j. spôsobil škodu veľkého rozsahu.

4. Dňa 8. júna 2017 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*odvolanie proti rozsudku*“. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie dvoma ďalšími samostatnými podaniami z 26. októbra 2017 prostredníctvom svojich obhajcov. Odvolanie sťažovateľa bolo zamietnuté napadnutým uznesením krajského súdu podľa § 319 Trestného poriadku.

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku, o ktorom rozhodol najvyšší súd tak, že dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že:

a) zo strany krajského súdu došlo k opomenutiu dôkazu, t. j. v napadnutom uznesení krajského súdu absentuje zmienka o dôkaze – návrhu na predvolanie a výsluch svedka [REDACTED], generálneho biskupa ECAV, ku skutočnosti, či bola z jeho strany manželka sťažovateľa oboznámená pred 10. septembrom 2008 o tom, že cirkevný zbor v USA bude potrebovať farára (ďalej len „navrhovaný dôkaz“), ktorého vykonanie sťažovateľ navrhol v podaní označenom ako „Dôvody odvolania obžalovaného proti rozsudku (okresného súdu, pozn.) zo dňa 7. 6. 2017“. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že o vykonaní tohto dôkazu krajský súd rozhodol tak, že ho na verejnom zasadnutí 22. novembra 2017 zamietol, avšak v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu sa toto rozhodnutie neuvádza, ako sa v ňom neuvádzajú ani dôvody jeho odmietnutia. Vadu ústavnoprávneho rozmeru zakladá najmä skutočnosť, že o vysporiadaní sa s navrhovaným dôkazom sa krajský súd ani nezmienal. Sťažovateľ konštatuje, že táto skutočnosť nebola riadne posúdená ani v rámci dovolacieho konania, v ktorom namietal (okrem iného, pozn.) porušenie svojho práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V tomto kontexte poukazuje aj na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (ďalej aj „Ústavný súd ČR“);

b) najvyšší súd uplatnil reštriktívny a ústavne nekonformný výklad dovolacích dôvodov, t. j. nesprávne rozlišuje medzi skutkovým stavom a právnym posúdením veci. Sťažovateľ uvádza, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu obsahuje len všeobecnú argumentáciu týkajúcu sa dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pričom poukazuje na to, že najvyšší súd sa vôbec nezaoberal ním namietanými skutočnosťami smerujúcimi voči nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v otázke zavinenia (nebolo možné na v ústavnej sťažnosti špecifikované skutkové zistenie aplikovať ustanovenie Trestného zákona o úmyselnom zavinení, pozn.) a právnej kvalifikácie skutku. V tejto súvislosti opätovne poukazuje na rozhodnutia Ústavného súdu ČR. Sťažovateľ je toho názoru, že predmetnými skutočnosťami sa mal najvyšší súd zaoberať, pričom odmietnutím dovolania došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces;

c) predovšetkým rozsudok okresného súdu trpí závažnými nedostatkami v oblasti ústavných požiadaviek na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a v nadväznosti naň aj napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Sťažovateľ poukazuje na dve vady rozsudku okresného súdu, a teda na extrémny nesúlاد medzi skutkovými zisteniami a právnym posúdením veci, a zároveň na nesúlاد medzi skutkovými zisteniami a vo veci vykonanými dôkazmi, ktoré konkrétne vymedzuje v obsahu ústavnej sťažnosti. Vo vzťahu k tejto problematike opätovne poukazuje na rozhodnutia ústavných súdov (Slovenskej republiky a Českej republiky, pozn.).

III.

Vyjadrenie krajského súdu, najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom uznesení krajského súdu je obsah odvolania sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu podrobne špecifikovaný, a to vrátane

informácie o jeho návrhu na predvolanie a výsluch svedka [REDAKOVANÉ], generálneho biskupa ECAV, na verejnom zasadnutí. Krajský súd uviedol, že je pravdou, že napadnuté uznesenie krajského súdu v dôvodovej časti neobsahuje písomné zdôvodnenie zamietnutia vykonania tohto dôkazu, avšak takýto postup krajský súd zvolil z dôvodu, že obsahom trestného spisu bolo potvrdenie sťažovateľom uvedených skutočností, ktorého autorom bol svedok [REDAKOVANÉ]. Zároveň krajský súd poukázal na § 322 ods. 1 Trestného poriadku, v nadväznosti na čo vo všeobecnosti konštatoval, že na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní procesných strán vykonáva prípadné návrhy na vykonanie dôkazov iba celkom výnimočne, v závislosti od toho, či je dostačujúci súhrn vykonaných dôkazov o vine, resp. nevine tej-ktorej osoby obžalovaného, ktoré mal súd k dispozícii a zákonným spôsobom aj vykonal v rámci dokazovania uskutočneného na hlavnom pojednávaní. V závere uviedol, že v prípade sťažovateľa tomu tak bolo.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

8. Najvyšší súd sa k ústavnej sťažnosti podrobne vyjadril k jednotlivým námietkam sťažovateľa, konkrétne k namietanému opomenutiu dôkazu, reštriktívnemu a ústavne nekonformnému výkladu dovolacích dôvodov, ako aj k namietanej vade odôvodnení napadnutých uznesení všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. V prvom rade konštatoval, že sťažovateľ podal dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku. Najvyšší súd uviedol, že zásada „*práva na obhajobu*“ obsahuje tri relatívne samostatné práva sťažovateľa (právo obhajovať sa osobne, právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, právo na bezplatnú pomoc, ak obvinený nemá prostriedky), pričom prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. To znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Takéto pochybenie najvyšší súd nezistil, pričom uviedol, že napriek tejto skutočnosti sa zaoberal námietkou sťažovateľa, v zmysle ktorej tento odvodzoval porušenie jeho práva na obhajobu zo zamietnutia jeho návrhu na vykonanie výsluchu svedka [REDAKOVANÉ]. Poukázal na to, že v konaní na súde prvého stupňa tento dôkaz navrhol vykonať prokurátor, ktorý však svoj návrh následne stiahol. V rámci odvolacieho konania tento návrh predniesol sťažovateľ, pričom odvolací súd o ňom rozhodol tak, že ho odmietol. Najvyšší súd k predmetnému uviedol, že skutkovými okolnosťami, ktoré mal preukázať tento svedok, sa zaoberal okresný súd na strane 24 rozsudku okresného súdu a krajský súd, hoci veľmi stručne, na strane 8 napadnutého uznesenia krajského súdu s tým, že v tejto súvislosti odkázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu. Zároveň konštatoval, že tak odôvodnenie rozsudku okresného súdu, ako aj napadnutého uznesenia krajského súdu zodpovedá kritériám podľa § 168 Trestného poriadku, ako aj § 176 ods. 2 Trestného poriadku, pričom konštatoval, že nedošlo k podstatnému – zásadnému porušeniu procesných pravidiel dokazovania. Zároveň v kontexte § 2 ods. 10 a ods. 11 Trestného poriadku poukázal na to, že súd nie je povinný vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, ale v rámci vlastnej úvahy má možnosť zvoliť si vhodné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie. Tiež upriamil pozornosť na fakt, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní stotožniť sa s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

9. V kontexte sťažovateľom namietaného opomenutia dôkazu najvyšší súd konkrétne poukázal na rozdiel medzi nutnosťou vyrovnáť sa v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu

s otázkou nepotrebnosti vykonania navrhnutého dôkazu od samotného hodnotenia dôkazov. Vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku konštatoval, že ide o prieskum atribútu, či sa vo veci konajúci súd spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnal s otázkami podstatnými pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam sťažovateľa. Najvyšší súd uviedol, že takouto otázkou môže byť aj odmietnutie výsluchu svedka, pričom dovolací súd ju nehodnotí ako skutkovú otázku či otázku hodnotenia dôkazov, ale hodnotí spôsob vysporiadania sa s ňou. V tejto súvislosti poukázal aj na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021. Následne upriamil pozornosť na to, že najvyšší súd neponechal pertraktovanú námietku sťažovateľa bez povšimnutia, pričom v tejto súvislosti poukázal na podstatné časti svojho odôvodnenia, ako aj na rozhodnutie najvyššieho súd publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu pod č. 43/2018, ktoré v relevantnej časti citoval. V nadväznosti na to poukázal aj na časti rozsudku okresného súdu a napadnutého uznesenia krajského súdu. V závere k predmetnej námietke sťažovateľa uviedol, že hoci krajský súd explicitne neuviedol dôvody odmietnutia vykonania sťažovateľom navrhnutého dôkazu, z odôvodnenia jeho rozhodnutia v danej veci považoval s poukazom na § 272 ods. 3 a § 277 ods. 2 Trestného poriadku akékoľvek ďalšie dokazovanie za nadbytočné, čo bolo pre najvyšší súd podstatné z pohľadu naplnenia, resp. nenaplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

10. K námietke sťažovateľa o reštriktívnom a ústavne nekonformnom výklade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že najvyšší súd sa dôsledne riadil zákonom a ustálenou súdnou praxou, v zmysle ktorých je tento vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci vykonali súdy nižšieho stupňa. Najvyšší súd poukázal na to, čo je možné subsumovať pod pojem námietky skutkového charakteru, resp. smerujúce proti skutkovým zisteniam súdov, ako aj na obsah pojmu nesprávne právne posúdenie veci. K predmetnému ďalej uviedol, že v danej veci vyjadrený právny záver v posúdení skutku ako zločinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona plne zodpovedá zistenému skutkovému stavu, a teda tak prvostupňový súd, ako aj odvolací súd po zistení a ustálení skutkového stavu tento aj správne právne posúdili, na základe čoho nemohol konštatovať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Osobitne poukázal na skutočnosť, že sťažovateľom namietaný extrémny nesúlad zisteného skutkového stavu s vykonanými dôkazmi nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keďže pochybenia skutkovej povahy v podstatných okolnostiach sú uplatniteľné len v rámci § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

11. K namietanej vade odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu tento poukázal na stranu 12 odôvodnenia a argumentáciu o tom, že dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia v zmysle § 371 ods. 7 Trestného poriadku nie je prípustné, pričom konštatoval, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zodpovedá zákonom stanoveným kritériám.

III.3. Replika sťažovateľa:

12. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol:

a) argumentácia krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu nezodpovedá ním uplatnenej argumentácii v ústavnej sťažnosti, keďže ústavnou sťažnosťou nenamieta to, že by ním navrhovaný dôkaz nebol vykonaný, ani to, že by sa súdy nevysporiadali so všetkými argumentmi. Sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva v dôsledku toho, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu neobsahovalo žiadnu zmienku o tom, že ním navrhovaný dôkaz bol odmietnutý, resp. nebol

vykonaný, a teda neobsahovalo ani žiadne dôvody jeho odmietnutia, resp. nevykonania. V kontexte ustálenej rozhodovacej praxe je stanovená požiadavka, aby sa v odôvodnení rozhodnutia súd vysporiadal s tým, prečo určitý dôkaz odmietol či nevykonal. V opačnom prípade by nebolo možné eliminovať uplatňovanie svojvôle zo strany súdov;

b) krajský súd a najvyšší súd zjavne nepripúšťajú, že absolútne opomenutie vysporiadania sa s navrhovaným dôkazom predstavuje nezákonný postup, avšak svojimi vyjadreniami vytvárajú dojem, že vzhľadom na prejednávajúcu vec nebolo potrebné ani len uviesť, či krajský súd tento dôkaz vykonal alebo nie (nie to ešte odôvodňovať ho). Išlo o nový dôkazný návrh prednesený až v odvolacom konaní s cieľom vyvrátenia správnosti záverov okresného súdu;

c) imanentnou povinnosťou súdu bolo dať sťažovateľovi odpoveď na to, či bol ním navrhovaný dôkaz vykonaný alebo nie. V prípade, že nebol, bol povinný mu dať odpoveď na to, prečo dôkaz navrhnutý v odvolaní sťažovateľa nenechal na správnosti záverov, ako aj celej argumentácie okresného súdu;

d) navrhovaný dôkaz nenavrhol duplicitne, ale k novej skutočnosti o tom, či bola manželka sťažovateľa oboznámená pred 10. septembrom 2008 o tom, že cirkevný zbor v USA bude potrebovať farára. Podľa názoru sťažovateľa jeho vykonaním bolo možné dôvodne očakávať vyvrátenie skutkových zistení okresného súdu;

e) vyjadrenie krajského súdu a najvyššieho súdu neposkytuje žiadnu relevantnú odpoveď na námietky v ústavnej sťažnosti, ktorými sťažovateľ prostredníctvom popisu skutkových zistení poukázal na aplikáciu nesprávnej právnej normy, a teda nebolo možné aplikovať hmotnoprávne ustanovenie o úmyselnom zavinení;

f) v prípade reštriktívneho výkladu dovolacieho dôvodu (sťažovateľ mal zrejme na mysli § 371 písm. i) Trestného poriadku, pozn.), ktorého sa aj podľa obsahu svojho vyjadrenia domáha najvyšší súd, možno dospieť „... k absurdným záverom, kedy by v rámci tohto dovolacieho dôvodu nebolo možné namietat' nesprávne právne posúdenia ani cez skutkové zistenia, ktoré by boli v rozpore so zásadami elementárnej logiky...“.

13. Sťažovateľ vo svojej replike v závere uviedol, že zotrváva v plnom rozsahu na argumentácii uvedenej v ústavnej sťažnosti, a zároveň vyčíslil náhradu trov konania pred ústavným súdom.

14. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov vrátane ich príloh a spisov predložených ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu prednesených námietok sťažovateľa v rozsahu a z dôvodov, ktoré tento uviedol vo svojej ústavnej sťažnosti, zamerajúc pritom svoju pozornosť na ústavnoprávne aspekty namietaných vád napadnutých uznesení (časť II tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd tak preskúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľom v jeho ústavnej sťažnosti majú oporu v spise a sú svojou povahou a intenzitou spôsobilé odobriť záver o porušení základných práv sťažovateľa a následne privodiť kasačný zásah zo strany ústavného súdu.

16. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na jeho tvrdení o tzv.

opomenutí dôkazu, reštriktívnom a ústavne nekonformnom výklade dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu a vade odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia.

17. Ešte pred samotným posúdením relevantnej argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné pripomenúť, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je postavený mimo sústavu všeobecných súdov a nie je ho možné považovať za ďalšiu opravnú inštanciu v systéme všeobecného súdnictva. Ústavný súd nie je spravidla oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

18. Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa ani na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (m. m. IV. ÚS 238/07, III. ÚS 743/2017).

19. Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a je ich potrebné posudzovať spoločne (m. m. III. ÚS 236/2014).

20. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je len právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), ale aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 (ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.), totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokovanej veci (m. m. III. ÚS 305/08, III. ÚS 418/2018).

21. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (m. m. IV. ÚS 1/02,

II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Zároveň platí, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04). Ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidas c. Grécko z 29. 5.1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2.1998).

22. Ústavný súd aj v kontexte uvedených kritérií pristúpil k preskúmaniu sťažovateľom prednesených námietok, a to v rámci argumentačných okruhov, ktoré vyplývajú z jeho ústavnej sťažnosti.

IV.1.1. K námietke tzv. opomenutého dôkazu

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta skutočnosť, že o vykonaní ním navrhovaného dôkazu (návrh na predvolanie a výsluch svedka [REDACTED], generálneho biskupa ECAV, pozn.) krajský súd rozhodol tak, že ho na verejnom zasadnutí 22. novembra 2017 odmietol, avšak v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu sa s predmetným návrhom žiadnym spôsobom nevysporiadal. Vadu ústavnoprávneho rozmeru teda podľa názoru sťažovateľa zakladá skutočnosť, že o vysporiadaní sa s navrhovaným dôkazom sa krajský súd ani nezmenil. Sťažovateľ konštatuje, že táto skutočnosť nebola riadne posúdená ani v rámci dovolacieho konania, v ktorom namietal (okrem iného, pozn.) porušenie svojho práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

24. Právomoc ústavného súdu je daná výlučne na prieskum rozhodnutí z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní neboli porušené ústavnými predpismi chránené práva a slobody účastníka, či konanie bolo vedené v súlade s ústavnými princípmi a či toto konanie možno ako celok považovať za spravodlivé (m. m. Ústavný súd ČR. I. ÚS 3235/15, bod 23 odôvodnenia).

25. Spravodlivosť konania v trestných veciach musí byť zachovaná za každých okolností, avšak určenie, či konanie bolo spravodlivé, nemôže byť založené na jednom a nemennom pravidle a vždy je treba prihliadnuť na okolnosti každej veci a zistiť, či konanie bolo spravodlivé ako celok. To znamená, že je potrebné v každej jednotlivéj veci prihliadnuť na priebeh celého súdneho konania a nemožno prihliadať izolovane len na jeho jeden konkrétny aspekt či na jednu konkrétnu skutočnosť (v angličtine „incident“) v tomto konaní (m. m. rozhodnutie ESLP vo veci Beuze proti Belgicku, body 120 a 121 odôvodnenia).

26. V tejto súvislosti najskôr ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý, a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi

namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný, resp. rozhodujúci dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V nadväznosti na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona orgánom verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou, resp. dohovorom garantovaného práva (m. m. IV. ÚS 104/2012).

27. Pokiaľ ide o problematiku tzv. opomenutých dôkazov, ktorý za takýto v danom prípade označil sťažovateľ, k pochybeniu všeobecných súdov, ktoré sa dôsledkami dotýka kautel ústavného práva, dochádza najmä vtedy, pokiaľ všeobecný súd návrh na vykonanie konkrétneho dôkazu odmietne bez adekvátneho odôvodnenia, prípadne tento návrhu úplne ignoruje, čo znamená, že v dôvodoch samotného rozhodnutia nebude o príčinách takého odmietnutia žiadna zmienka, prípadne sa všeobecný súd o tejto okolnosti zmieni, ale iba okrajovo a veľmi všeobecne, spôsobom, ktorý nezodpovedá povahe a závažnosti veci (m. m. Ústavný súd II. ÚS 418/03, II. ÚS 783/17, obdobne aj III. ÚS 359/05 na ktorý poukázal sťažovateľ, pozn.). Pokiaľ súdy v rámci vysporiadania sa s množstvom dôkazov obhajoby síce opomenuli uviesť, prečo nevykonali navrhované dôkazy, súčasne sa však v ich rozhodnutiach zreteľne a bez dôvodných pochybností uvádza, že sťažovateľ bol jednoznačne usvedčený na základe už vykonaných dôkazov, nemožno uzavrieť, že išlo o dôkazy opomenuté, t. j. o také dôkazné návrhy, ktorých vykonanie by malo zásadný význam pre posúdenie riešenej otázky (m. m. Ústavný súd ČR II. ÚS 783/17). K posúdeniu ústavnoprávnej relevancie pochybenia v procese dokazovania vo vzťahu k tzv. opomenutým dôkazom je ústavný súd ako súdny orgán ochrany ústavnosti oprávnený korigovať len najextrémnejšie excesy (m. m. Ústavný súd ČR II. ÚS 418/03).

28. Ústavný súd sa v prvom rade zaoberal preskúmaním toho, ako sa krajský súd vysporiadal so sťažovateľom navrhnutým dôkazom, a zároveň aj tým, ako sa k predmetnej skutočnosti vyjadril najvyšší súd v rámci napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Úlohou bolo preskúmať, či bolo posúdenie navrhovaného dôkazu (v kontexte sťažovateľom prezentovaných námietok, pozn.) krajským súdom a v nadväznosti na to aj vysporiadanie sa s touto otázkou v kontexte uplatneného dovolacieho dôvodu v napadnutom uznesení najvyššieho súdu ústavne udržateľné vo vzťahu k okolnostiam prerokovávanej veci. Na tento účel ústavný súd v primeranom rozsahu použil aj tzv. „Perna test“ (Perna proti Taliansku, č. 48898/99, rozsudok veľkého senátu zo 6. 5. 2003, doplnený koncepciou v zmysle Rozsudku Veľkého senátu ESLP vo veci Murtazaliyeva proti Rusku z 18. 12. 2018, č. 36658/05), ktorý je založený (čo i len implicitne) na posúdení troch základných kritérií: (a) či bola žiadosť o doplnenie dokazovania dostatočne odôvodnená a či sa týkala podstaty obvinenia, či (b) bol posúdený význam určitého dôkazu a či v tejto súvislosti boli súdom poskytnuté dostatočné dôvody, prečo dôkaz nebol vykonaný v priebehu súdneho konania a napokon (c) či toto rozhodnutie nenarušilo celkovú spravodlivosť konania.

29. V nadväznosti na už uvedené skutočnosti je potrebné poukázať na to, že návrh na doplnenie dokazovania musí byť pritom adekvátne a dostatočne odôvodnený, čo je potrebné posudzovať a hodnotiť s ohľadom na konkrétne okolnosti individuálneho prípadu, a nie iba v abstraktných súvislostiach [(napr. s ohľadom na štádium, v ktorom sa konanie nachádza, samotný priebeh doterajšieho konania, doterajšiu argumentáciu a stratégiu strán konania, ich procesné správanie) Pello c. Estónsko, č. 11423/03, § 33, 12. 4. 2007]. Individuálne posúdenie veci musí v sebe implikovať aj druhé kritérium, ktorým je posúdenie relevantnosti navrhovaného dôkazu a poskytnutie dostatočného odôvodnenia súdom. Úvaha súdu, ktorý nevyhovel návrhu na vykonanie určitého dôkazu, musí zodpovedať (čo sa týka rozsahu a podrobnosti poskytnutých dôvodov)

argumentom, ktoré uviedla obhajoba. V tejto súvislosti možno hovoriť o priamej úmere, t. j. čím silnejšie argumenty uvádza obhajoba, tým presvedčivejšie by mali byť dôvody súdu na odmietnutie jej návrhu na výsluch svedka/svedkov. Je však súčasne vhodné pripomenúť, že nemožno od súdov vyžadovať, aby dávali podrobnú odpoveď na každý prednesený návrh obhajoby, dôvody by však mali byť kvalitou adekvátne (napr. v zmysle kritérií Van de Hurk c. Holandsko, 19. 4. 1994, § 61, séria A č. 288 a Boldea c. Rumunsku, č. 19997/02, § 30, 15. 2. 2007). V zmysle tretieho kritéria tzv. Perna testu je nutné skúmať, či v prípade, ak súd odmietne návrh na výsluch svedka, bola dodržaná spravodlivosť súdneho konania ako celku. V tejto súvislosti je vhodné prízvukovať, že sa tak má diať vo vzťahu k priebehu celého konania, a nie na základe izolovaného posúdenia jednej konkrétnej skutočnosti alebo udalosti. Práve posúdenie veci v zmysle posledného tretieho kritéria má za následok, že test bude dostatočne flexibilný, a nie príliš formalistický.

30. Ústavný súd pristúpil k posúdeniu námietky sťažovateľa definovanej v časti II písm. a) tohto nálezu v zmysle definovaných kritérií. S cieľom posúdenia opodstatnenosti sťažovateľových výhrad sa oboznámil so znením napadnutých uznesení, ako aj s rozsudkom okresného súdu. Z príloh pripojených k ústavnej sťažnosti, ako aj zo súdneho spisu (2 T 117/2016, pozn.) ústavný súd zistil, že sťažovateľ zastúpený obhajcom uplatnil návrh na vykonanie navrhovaného dôkazu v odvolacom konaní. Uplatnil ho v nadväznosti na časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorej tento (okrem iného, pozn.) poukázal ako na nelogickú tú skutočnosť, aby sa (v rozsudku okresného súdu špecifikované, pozn.) nehnuteľnosti prevádzali už 10. septembra 2008, keď e-mailová ponuka týkajúca sa možnej pracovnej príležitosti pre manželku sťažovateľa prišla generálnemu biskupovi 29. októbra 2008. Navrhovaný dôkaz chcel sťažovateľ vykonať ku skutočnosti, či bola jeho manželka oboznámená o tom, že cirkevný zbor v USA bude potrebovať farára ešte pred 10. septembrom 2008.

31. Námietku sťažovateľa uplatnenú v ústavnej sťažnosti v bode C1 označenú ako „*opomenuté dôkazy*“ bolo nutné aj na tomto mieste rozdeliť do niekoľkých argumentačných línií, a to na argument namietajúci absenciu zmienky o vysporiadaní sa s navrhovaným dôkazom, argument o absencii dôvodov, pre ktoré dôkaz nebol vykonaný, ako aj na argument, ktorým sťažovateľ poukazuje na neodstránenie ním namietaných nedostatkov najvyšším súdom v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

32. Z pripojeného súdneho spisu ústavný súd zistil, že o navrhovanom dôkaze rozhodol krajský súd uznesením na verejnom zasadnutí 22. novembra 2017 tak, že návrh na doplnenie dokazovania prednesený zo strany obhajcov sťažovateľa, a to vypočutie svedka [REDACTED] odmietol. Následne sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia na strane 5 konštatoval uplatnenie návrhu sťažovateľa na vykonanie navrhovaného dôkazu týkajúceho sa otázky presťahovania sa celej rodiny do USA (plán mal byť dlhodobejší a postupný, pozn.) a na jeho strane 8 vo vzťahu k tejto problematike poukázal na argumenty prvostupňového súdu, o ktorých krajský súd nemal žiadne pochybnosti. Keďže sa trestné konanie posudzuje ako celok, t. j. odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), ústavný súd uvádza, že v odôvodnení rozsudku okresného súdu k pertraktovanej problematike sťahovania sa do USA (strana 23 rozsudku, pozn.) tento konštatoval, že z vykonaného dokazovania vo veci vyplynulo len oznámenie o všeobecnej potrebe obsadenia funkcie farára v USA, nie záväzná ponuka alebo podpis zmluvy pre manželku sťažovateľa, a zároveň (okrem iného, pozn.)

uviedol, že je nelogické, aby sťažovateľ prevádzal príslušné nehnuteľnosti na dcéry s cieľom, aby sa nehnuteľností zbavil, keďže s manželkou a následne aj s celou rodinou chceli odísť do USA kvôli práci manželky sťažovateľa. Zároveň uviedol, že k uzatvoreniu kúpnych zmlúv medzi sťažovateľom a jeho dcérami došlo v septembri 2008, pričom e-mailová ponuka generálnemu biskupovi prišla až 29. októbra 2008, pričom nenachádzal zmysel ani v tvrdeniach sťažovateľa a jeho manželky o tom, že do USA mali odísť celá rodina, a tak previedli dotknuté nehnuteľnosti na dcéry, aby sa manželka sťažovateľa nemusela na ten účel vrátiť z USA (následne tvrdenie o tom, že manželka chcela odísť aj sama, pozn.). Prvostupňový súd vo všeobecnosti uviedol (strana 22 rozsudku okresného súdu, pozn.), že neuveril obrane sťažovateľa, že sa „... *nehnuteľnosti zbavil v prospech svojich nemajetných dcér...*“ z dôvodu, že mali vycestovať do USA, kde bola manželke sťažovateľa ponúknutá práca farárky, a ich prevod posúdil ako konanie proti pohľadávke poškodeného.

33. Ústavný súd sa ďalej zamerával aj na preskúmanie odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k posúdeniu otázky odmietnutia vykonania dôkazu a absencii zmienky o jeho nevykonaní. Z rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ túto svoju námietku subsumoval pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd sa predmetnou problematikou explicitne zaoberal v rozsahu strán 7 až 9, keď uviedol, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku predpokladá, že právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom, pričom námietky sťažovateľa nepovažoval za také závažnosti, aby zásadným spôsobom zasahovali do jeho práva na obhajobu. Poukázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu (strana 8, prvý odsek, pozn.) a v jeho kontexte aj na rozsudok okresného súdu (strana 24, pozn.). V nadväznosti na uvedené vyslovil právny názor, že vo veci nebol naplnený namietaný dovolací dôvod. Zároveň konštatoval, že ak by aj krajský súd úplne opomenul vysporiadať sa s navrhovaným dôkazom, zakladalo by to z jeho strany určité pochybenie, avšak nešlo by o vadu takej závažnosti, ktorá by zakladala porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom. Tiež uviedol, že nešlo o jediný, rozhodujúci a usvedčujúci dôkaz. Poukázal na skutočnosť, že trestné konanie je potrebné posudzovať komplexne ako jeden celok, čo aj spravil a v nadväznosti na čo nezistil žiadne porušenie sťažovateľovho práva na obhajobu.

34. V kontexte zistených skutočností a vopred nastavených kritérií ústavný súd posudzoval, či v danom prípade ide o tzv. opomenutý dôkaz tak, ako to tvrdí sťažovateľ. Ústavný súd zistil, že krajský súd sa vykonaním navrhovaného dôkazu zaoberal, keď tento návrh odmietol. Zároveň je však nutné uviesť, že v odôvodnení jeho napadnutého uznesenia absentuje explicitné vyjadrenie sa k odmietnutiu jeho vykonania, čo je potrebné krajskému súdu vytknúť. Ústavný súd zároveň zistil a vzal do úvahy fakt, že k problematike možného sťahovania sa do USA, ktorú sťažovateľ mal záujem dokazovať aj navrhovaným dôkazom (časovou konkretizáciou vymedzenej skutočnosti, pozn.), sa krajský súd vo svojom napadnutom uznesení vyjadril takto: „*Ak obžalovaný v ďalšom poukázal na to, že jeho manželka odpredala svoj podiel v súvislosti s možným trvalým odsťahovaním sa do USA za účelom výkonu zamestnania, súd prvého stupňa aj s týmto argumentom sa presvedčivo vysporiadal a ani o jeho závere v tomto smere nemá odvolací súd žiadne pochybnosti.*“ Ústavný súd poukazuje na to, že pokiaľ krajský súd v tejto časti svojho odôvodnenia poukázal a stotožnil sa s právnymi závermi prvostupňového súdu, je potrebné konštatovať, že také odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré odkazuje na predchádzajúce rozhodnutia, v tej istej veci možno považovať za síce krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia (m. m. IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 314/08).

35. Ústavný súd uvádza, že v okolnostiach prejednávanej veci nešlo o prípad absolútneho opomenutia vysporiadania sa s dôkazom, t. j. o navrhovanom dôkaze bolo riadne rozhodnuté, keď uznesením krajského súdu došlo k jeho odmietnutiu. Otázkou ostávalo vysporiadať sa s jeho okrajovým a všeobecným odôvodnením v napadnutom uznesení krajského súdu vo vzťahu k povahe, závažnosti a okolnostiam veci a v prípade pochybenia posúdiť, či bolo toto takej intenzity, aby odôvodňovalo kasačný zásah zo strany ústavného súdu.

36. Vo vzťahu k jednotlivým kritériám tzv. Perna testu stanoveným v bode 27 tohto nálezu ústavný súd rezumuje, že návrh sťažovateľa na vykonanie dôkazu bol odôvodnený v nadväznosti na skutkové zistenia okresného súdu, najmä potrebou preukázania skutočnosti, či bola manželka sťažovateľa oboznámená pred 10. septembrom 2008 o tom, že cirkevný zbor v USA bude potrebovať farára, čo sťažovateľ považoval za zásadné. Z odôvodnenia napadnutých uznesení pritom vyplýva, že tento dôkaz nebol vo veci jediným a rozhodujúcim. Krajský súd o navrhovanom dôkaze rozhodol tak, že jeho vykonanie odmietol a čiastočne sa k problematike sťahovania sa do USA vyjadril v tom zmysle, že išlo o skutočnosti, ktoré považoval za preukázané prostredníctvom odôvodnenia súdu prvého stupňa (napadnuté uznesenie krajského súdu na strane 8, pozn.). Napokon vo vzťahu k tretiemu kritériu ústavný súd po oboznámení sa so všetkými relevantnými skutočnosťami konštatuje, že proces ako celok ako nespravodlivý nevyznieva.

Sumarizujúc všetky už uvedené argumenty, ústavný súd tak konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu rozhodne nie je odôvodnené právne perfektným spôsobom, ktorým by poskytovalo sťažovateľovi explicitnú odpoveď na ním navrhnutý dôkaz. Súčasne však nemožno konštatovať, že tento procesný nedostatok je vo vzťahu k ochrane ústavných práv sťažovateľa takej povahy (majúci povahu tzv. najextrémnejších excesov, pozn.), že by tým vyprovokoval kasačný zásah ústavného súdu. Po vykonaní tzv. Perna testu (zhrnutie v bode 35 tohto nálezu, pozn.) možno v okolnostiach prejednávanej veci považovať napadnuté uznesenia za ústavne udržateľné. V tejto súvislosti možno poukázať najmä na odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v kontexte odôvodnenia rozsudku okresného súdu, z ktorých vyplynulo, že by v danej veci nešlo o dôkaz, ktorý bol pre vec rozhodujúci a jediný, a zároveň možno poukázať na skutočnosť, ktorú považoval okresný súd za ustálenú, a teda, že neuveril obrane sťažovateľa o tom, že previedol svoje nehnuteľnosti na dcéry z dôvodu, že mali vycestovať do USA, a považoval za preukázané, že ich prevodom v prospech svojich v tom čase zjavne nemajetných dcér – študentiek došlo ku konaniu proti pohľadávke poškodeného (strana 22 a 23 rozsudku okresného súdu, pozn.). Je síce nutné uviesť, že k určitému pochybeniu zo strany krajského súdu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala v okolnostiach prejednávanej veci taký dosah, aby odôvodňovala intervenciu ústavného súdu.

37. Ústavný súd pre úplnosť a v rámci posudzovania dotknutej veci ako celku poukazuje na skutočnosť, že návrh na vykonanie výsluchu svedka [REDAKOVANÉ] navrhol aj samotný prokurátor na pojednávaní konanom 19. októbra 2016 v nadväznosti na tvrdenia manželky sťažovateľa o možnosti odchodu do USA, avšak následne z dôvodu oboznámenia sa s vykonanými dôkazmi (keď tento dôkaz oslabil na dôležitosť, pozn.) od predmetného upustil.

38. Ústavný súd tiež dopĺňa, že nepopiera relevantnosť rozhodnutia, na ktoré sťažovateľ poukázal, sám na predmetnú problematiku odkazuje, avšak zastáva názor, že v predmetnej veci ich nebolo možné bez ďalšieho aplikovať.

IV.1.2. K námietke o reštriktívnom a ústavne nekonformnom výklade dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu

39. Podstata tejto námietky sťažovateľa je viazaná na nasledujúce odôvodnenie rozsudku okresného súdu (strana 22 rozsudku okresného súdu, pozn.): *„Všetky tieto investičné projekty boli projektmi, ktoré zostali len v prvotnej fáze. Ani jeden z projektov sa napokon nerealizoval. Obžalovaný, dlhodobo pôsobiaci v podnikateľskom prostredí, si musel byť vedomý rizikovosti každého projektu, do ktorého vstupoval. Napokon podnikateľské riziko je jedným z prvkov, ktoré podnikanie podnikateľa charakterizujú, a ktoré nemožno pri podnikaní vylúčiť. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že obžalovaný ani v jednom z projektov nemal uzavreté zmluvy, ktoré by strany vstupujúce do investičných projektov zaväzovali na plnenie. Obžalovaný zjavne vedomý si neúspešnosti projektov, v dôsledku čoho nebol schopný v lehote splatnosti a ani po lehote splatnosti, plniť právnomu predchodcovi poškodeného, keď sa neúspešne snažil dohodnúť s právnym predchodcom poškodeného na možnosti splnenia záväzku, predpokladajúc vymáhanie pohľadávky právnym predchodcom poškodeného v exekučnom konaní, uzavrel 10. 09. 2008 spolu s manželkou so svojimi dcérami kúpne zmluvy, ktorými dcéry získali do svojho vlastníctva nehnuteľnosti obžalovaného.“* V jeho kontexte sťažovateľ uvádza, že najvyšší súd sa vôbec nezaoberal ním namietanými skutočnosťami smerujúcimi proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v otázke zavinenia a právnej kvalifikácie skutku. V nadväznosti na uvedené namieta reštriktívny výklad dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

40. K uvedenému dovolaciemu dôvodu najvyšší súd v zjednocujúcom stanovisku trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 39/2010 zo 14. júna 2010 (R 3/2011) uviedol, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že v konaní nebola preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak, ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré je jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť.

41. K uvedenej problematike ústavný súd tiež uviedol, že skutková veta má stručne a výstižne vyjadriť žalovaný skutok, ktorého sa obžalovaný podľa zistenia súdu dopustil. Súd v nej uvedie konkrétne údaje týkajúce sa miesta, času a spôsobu spáchaného skutku a údaje relevantné z hľadiska zákonných znakov stíhaného trestného činu, ako aj z hľadiska individualizácie skutku tak, aby tento nemohol byť zamenený s iným (pozri § 163 ods. 3 Trestného poriadku) (III. ÚS 509/2015). Popis skutku (predovšetkým spôsob jeho spáchania) musí byť uvedený tak, aby jednotlivé časti zodpovedali príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol obžalovaný uznaný vinným. Ak neobsahuje skutková veta vo výroku o vine úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty, dochádza k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces.

42. Zavinenie je upravené hmotnoprávnym ustanovením (§ 15 a § 16 Trestného zákona) a je obligatórnym znakom subjektívnej stránky trestného činu. Podmienkou danosti skutkovej podstaty je naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu. Nedostatok jedného

znaku vedie k nedostatku skutkovej podstaty ako takej. Správne ustálenie zavinenia je podmienkou správnej právnej kvalifikácie skutku a záver o existencii, resp. neexistencii zavinenia bude vytvárať záver o trestnej zodpovednosti.

43. Najvyšší súd sa dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku zaoberal v rozsahu strán 9 až 12 jeho napadnutého uznesenia. V nich konštatoval viazanosť konečným skutkovým stavom – skutkovými zisteniami, ktoré vo veci vykonali okresný súd, ako aj krajský súd, ktorý v kontexte uvedeného dovolacieho dôvodu nemôže dopĺňať a ani meniť. V rozhodnej časti odôvodnenia vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti najvyšší súd uviedol, že právny záver vyjadrený v posúdení skutku ako zločinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona plne zodpovedá zistenému skutkovému stavu, v nadväznosti na čo dospel po oboznámení sa s obsahom spisu k záveru, že okresný súd a krajský súd po tom, čo správne zistili skutkový stav veci, tento aj správne právne posúdili. Poukázal na fakt, že sťažovateľ ako dlžník nesplnil svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy o úvere ani len sčasti, a zároveň zmaril uspokojenie svojho veriteľa prevodom nehnuteľností opísaných v skutkovej podstate obžaloby. Najvyšší súd konštatoval, že aj použitú právnu kvalifikáciu odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú zhrnuté v popise skutku a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. Námietky sťažovateľa, ktorými namietal, že skutku sa nedopustil úmyselne, vyhodnotil najvyšší súd ako také, ktoré majú zjavne skutkovú podstatu; ich podstata spočíva v nestotožnení sa so skutkovými závermi prvostupňového súdu.

44. Najvyšší súd teda rešpektoval podstatné východisko (zákonný rozsah) dovolacieho prieskumu v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spočívajúce v tom, že správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť, pričom sa zameril na posúdenie správnosti právnej kvalifikácie podľa skutkovej vety. Tieto zistenia vedú k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je z pohľadu ústavného súdu ústavne udržateľné.

45. V týchto súvislostiach ústavný súd uvádza, že skutkovú vetu, z ktorej jedine môže dovolací súd pri prieskume podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vychádzať, nemožno zamieňať a nemala by sa formulačne prekrývať s právnou vetou, ktorá odráža znenie kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Pri prieskume správnosti použitej právnej kvalifikácie teda musí skutková veta zodpovedať objektívnej stránke skutkovej podstaty trestného činu popísanej v kvalifikačne použitom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, ktoré (ako právna norma) odráža zákonné znaky trestného činu vo všeobecnej a v abstraktnej podobe. Pokiaľ ide o subjektívnu stránku vo forme zavinenia, tá je daná psychickým vzťahom páchatel'a k ním spôsobenému následku (kvalifikovaným podľa kritérií § 15 a § 16 Trestného zákona) a na jej bližšiu špecifikáciu sa usudzuje podľa vonkajších prejavov páchatel'a (zodpovedajúcich znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu) popísaných v skutkovej vete. Skutková veta preto nie je priamym popisom subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, ale nesmie zavinenie páchatel'a zodpovedajúce použitej právnej kvalifikácii vylučovať alebo relevantne spochybňovať z toho hľadiska, že v dôsledku inej formy zavinenia bolo potrebné použiť odlišnú právnu kvalifikáciu alebo že vôbec nejde o trestný čin pre nedostatok zavinenia, resp. úmyselného zavinenia pri úmyselnom trestnom čine.

46. Ústavný súd na tomto základe dospel k záveru, že pri dovolacom prieskume napadnutého uznesenia krajského súdu nedošlo zo strany najvyššieho súdu k pochybeniu, ktoré by malo ústavnú

relevanciu a jeho následkom by bolo porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie. Preto ústavnej sťažnosti aj v tejto časti nevyhovelo.

IV.1.3. K vade odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu

47. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov (Trestný poriadok a Trestný zákon nevynímajúc, pozn.) viedli k rozhodnutiu vo veci samej, rovnako tak ani jeho posúdenie skutkovej otázky. K tomu dodáva, že do jeho právomoci nepatrí zaoberať sa rozhodnutím o vine a treste (m. m. II. ÚS 31/94) ani otázkou právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania a o ktorom sa s konečnou platnosťou koná a rozhoduje pred všeobecnými súdmi (m. m. III. ÚS 444/2018).

48. Sťažovateľ poukazuje na extrémny nesúlad medzi skutkovými zisteniami a právnym posúdením veci v otázke zavinenia, a zároveň na nesúlad medzi skutkovými zisteniami a vo veci vykonanými dôkazmi, ktorý definuje vo vzťahu k zisteniu okresného súdu o tom, že ani v jednom z projektov nemal sťažovateľ uzatvorené také zmluvy, ktoré by strany vstupujúce do týchto investičných projektov zaväzovali na plnenie.

49. Ústavný súd vo vzťahu k otázke hodnotenia dôkazov v kontexte tzv. extrémnych rozporov konštatuje, že mu v zásade neprináleží „prehodnocovať“ hodnotenie dôkazov vykonaných všeobecnými súdmi, a to ani v prípade, že by sa s týmto hodnotením sám nestotožňoval; o svojom zásahu do tejto rozhodovacej činnosti by mohol uvažovať za predpokladu, že by boli skutkové (prípadne právne) závery všeobecných súdov v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi, t. j. nemali by v nich žiadnu oporu alebo by s nimi boli v rozpore (m. m. Ústavný súd ČR III. ÚS 84/94, III. ÚS 166/95, II. ÚS 182/02 IV. ÚS 570/03). Taká vada spravidla vzniká v dôsledku zjavného omylu či evidentnej logickej chyby. Samotná skutočnosť, že by vykonané dôkazy bolo eventuálne možné vyhodnotiť aj s iným (sťažovateľom požadovaným) výsledkom, opodstatnenosť ústavnej sťažnosti *ipso facto* založiť nemôže (m. m. Ústavný súd ČR IV. ÚS 1001/21).

50. V kontexte prvej námietky sťažovateľa ústavný súd uvádza, že ide o priame prepojenie na argument o reštriktívnom výklade ústavného súdu, ktorú podrobne rozobral v časti IV.1.2. tohto nálezu a na ktorý tiež v tejto súvislosti poukazuje. Ústavný súd konštatuje, že nedospel k takým záverom, ktoré by opodstatňovali absenciu racionality či logiku v záveroch všeobecných súdov.

51. Ústavný súd nemôže konštatovať tzv. extrémny rozpor ani vo vzťahu k druhej sťažovateľovej námietke. Zameral sa na skutočnosť, či v danom prípade nešlo o zjavný omyl či evidentnú chybu v odôvodnení rozsudku okresného súdu, a teda posúdil námietku vo vzťahu k trestnému konaniu ako celku v kontexte jemu dostupných napadnutých uznesení, rozsudku okresného súdu a súdneho spisu, pričom dospel k záveru o tom, že vykonané dôkazy bolo eventuálne síce možné vyhodnotiť aj s iným, sťažovateľom požadovaným výsledkom, avšak táto okolnosť opodstatnenosť ústavnej sťažnosti založiť nemôže a v danej veci teda nejde o extrémny rozpor právnych záverov s vykonanými skutkovými zisteniami. Všeobecné súdy vyhodnotili výsledky dokazovania a skutkové závery z nich vyplývajúce za dostatočný podklad pre svoje právne závery (v rovine ľudsky dosiahnuteľnej istoty nevyhnutnej pre odsudzujúci výrok, pozn.), že bolo zo strany sťažovateľa spoľahlivo preukázané spáchanie trestného činu, ktorý sa mu v obžalobe kládol za vinu. Ústavný súd nenachádza dôvod, aby do týchto rozhodnutí príslušných súdov zasiahol.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

52. Ústavný súd v neposlednom rade uvádza, že v petite ústavnej sťažnosti sa sťažovateľ domáhal aj vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z kontextu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že namietanie porušenia tohto práva sťažovateľ vníma v kontexte porušenia práva na spravodlivý proces. Keďže ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyhovel ani tejto časti ústavnej sťažnosti bezprostredne na ňu naviazanej.

53. Ústavný súd v závere poukazuje na to, že všeobecné súdy považovali za preukázanú existenciu záväzkovo-právneho vzťahu medzi sťažovateľom a poškodeným, uskutočnenie prevodu nehnuteľností (resp. podielu k dotknutým nehnuteľnostiam) zo strany sťažovateľa, ktorým došlo k zmenšeniu jeho majetku na úkor pohľadávky poškodeného, a rovnako tak úmysel sťažovateľa (zjavné zo skutkovej vety, pozn.), v nadväznosti na čo dospeli k záverom prezentovaným v napadnutých uzneseniach, ktoré ústavný súd vyhodnotil ako ústavne udržateľné, a teda nedosahujúce takú intenzitu zásahu do základných práv sťažovateľa, ktorá by dosahovala potrebu kasačného zásahu zo strany ústavného súdu.

54. Z dôvodov uvedených v tomto náleze ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa, ktoré by mali oporu len vo vyslovení porušenia jeho v ústavnej sťažnosti označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu